

NASIONA	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-87
	Materiał siewny Nasiona roślin zielarskich	9119-02
		Zamiast BN-75/9119-02
		Grupa katalogowa 1531

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są nasiona roślin zielarskich przygotowane do siewu.

1.2. Zakres stosowania normy. Norma obowiązuje producentów, jednostki prowadzące obrót nasionami oraz jednostki uprawnione do oceny i uznania nasion za kwalifikowane lub handlowe. Norma obowiązuje w obrocie krajowym.

1.3. Określenia

1.3.1. nasiona kwalifikowane — materiał siewny pochodzący z plantacji zakwalifikowanej odpowiadający wymaganiom określonym niniejszą normą.

1.3.2. nasiona handlowe — materiał siewny gatunków lub odmian, których hodowla zachowawcza nie jest prowadzona, odpowiadający wymaganiom określonym niniejszą normą.

2. PODZIAŁ

2.1. Nasiona kwalifikowane. W zależności od pokolenia, które w reprodukcji nasiennej stanowi materiał siewny, rozróżnia się następujące stopnie kwalifikacji:

Eh — elita hodowlana — bezpośrednie rozmnożenie materiału matecznego,

O — oryginał — bezpośrednie rozmnożenie elity hodowlanej,

I ods. — pierwszy odsiew — bezpośrednie rozmnożenie oryginału.

2.2. Nasiona handlowe. W zależności od możliwości określenia odmiany na podstawie dokumentacji rozróżnia się następujące rodzaje nasion handlowych:

No — nasiona handlowe określonej odmiany,

N — nasiona handlowe nieznannej lub nieokreślonej odmiany.

2.3. Klasy jakości. W zależności od wartości siewnej nasiona dzieli się na dwie lub trzy klasy jakości: I, II, III.

3. WYMAGANIA

3.1. Wymagania ogólne. Nasiona powinny mieć kształt, barwę, połysk i zapach właściwe dla danego gatunku. Powinny być wolne od objawów chorobowych, żywych szkodników oraz zanieczyszczeń utrudniających mechaniczne paczkowanie i ocenę. Nasiona roślin zielarskich nie mogą zawierać nasion kianki (*Cuscuta* sp.) i zarazy gałęzistej (*Orobancha ramosa* L.). Nasiona zaprawiane lub otoczkowane mogą mieć barwę, połysk i zapach zmienione w zależności od rodzaju użytej zaprawy lub substancji użytej do otoczkowania. Partia nasion musi być ujednolicona.

3.2. Wymagania szczegółowe — wg tablicy.

Lp.	Nazwa gatunku	Klasa jakości	Zawartość nasion czystych, %, nie mniej niż	Dopuszczalna zawartość nasion innych gatunków, %, nie więcej niż	Zdolność kiełkowania, %, nie mniej niż	Wilgotność, %, nie więcej niż	Wymagania dodatkowe i objaśnienia
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Aminek egipski <i>Ammi visnaga</i> Lam.	I	98	0,5	50	11	—
		II	96	0,7	40		
		III	94	1,0	30		
2	Arcydzięgiel litwor <i>Angelica archangelica</i> L.	I	98	0,2	65	8	—
		II	96	0,3	55		
		III	94	0,4	30		

Zgłoszona przez Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin
Ustanowiona przez Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej dnia 23 lutego 1987 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1987 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 6/1987, poz. 16)

cd. tablicy

Lp.	Nazwa gatunku	Klasa jakości	Zawartość nasion czystych, %, nie mniej niż	Dopuszczalna zawartość nasion innych gatunków, %, nie więcej niż	Zdolność kiełkowania, %, nie mniej niż	Wilgotność, %, nie więcej niż	Wymagania dodatkowe i objaśnienia
1	2	3	4	5	6	7	8
3	Arnika chamissa <i>Arnica chamissoni</i> Less.	I	96	0,8	50	10	nasion mniszka lekarskiego dopuszcza się nie więcej niż 0,1%
		II	94	1,2	40		
		III	90	1,8	30		
4	Arnika wielolistna <i>Arnica foliosa</i> Nutt.	I	96	0,8	40	10	nasion mniszka lekarskiego dopuszcza się nie więcej niż 0,1%
		II	94	1,2	35		
		III	90	1,8	25		
5	Babka płesznik <i>Plantago psyllium</i> L.	I	98	0,5	80	10	—
		II	95	1,0	70		
6	Babka wąskolistna <i>Plantago lanceolata</i> L.	I	97	1,0	80	11	nasion innych gatunków babek dopuszcza się nie więcej niż 0,1%
		II	95	2,0	75		
		III	90	5,0	70		
7	Bazylika pospolita <i>Ocimum basilicum</i> L.	I	98	0,2	60	10	—
		II	96	0,4	55		
		III	94	0,8	50		
8	Biedrzyca — anyż <i>Pimpinella anisum</i> L.	I	98	0,5	65	10	—
		II	95	0,7	50		
9	Biedrzyca większa <i>Pimpinella maior</i> Huds.	I	97	0,2	55	10	—
		II	95	0,4	45		
10	Bieluń indiański <i>Datura innoxia</i> Mill.	I	97	0,1	60	12	do zdolności kiełkowania dolicza się 30% nasion zdrowych nie kiełkujących
		II	95	0,2	50		
		III	92	0,3	30		
11	Bieluń dziędzierzawa <i>Datura stramonium</i> L.	I	98	0,1	70	11	—
		II	96	0,2	60		
12	Bławatek — chaber <i>Centaurea cyanus</i> L.	I	97	0,5	65	11	—
		II	95	0,7	45		
13	Bukwica zwyczajna <i>Betonica officinalis</i> L.	I	95	0,5	65	11	—
		II	90	0,7	45		
14	Czarnuszka siewna <i>Nigella sativa</i> L.	I	98	0,3	75	10	nasion czarnuszki damasceńskiej dopuszcza się nie więcej niż 0,1%
		II	96	0,5	60		
15	Cząber ogrodowy <i>Satureja hortensis</i> L.	I	98	0,7	70	10	—
		II	96	1,0	60		
16	Dogłódka kalifornijska <i>Grindelia robusta</i> Dun.	I	97	0,5	75	10	—
		II	95	0,8	65		
17	Drapacz lekarski <i>Cnicus benedictus</i> L.	I	96	0,3	60	12	—
		II	94	0,5	40		
18	Dziurawiec zwyczajny <i>Hypericum perforatum</i> L.	I	98	0,3	75	10	—
		II	96	0,5	65		
		III	94	0,8	55		
19	Fiołek trójbarwny <i>Viola tricolor</i> L.	I	97	0,5	60	10	—
		II	94	1,0	50		
20	Fiołek polny <i>Viola arvensis</i> Murr.	I	97	0,5	60	10	—
		II	94	1,0	50		
21	Glistnik — jaskółcze ziele <i>Chelidonium majus</i> L.	I	98	0,3	70	10	—
		II	96	0,6	60		
		III	94	1,0	50		
22	Hyzop lekarski <i>Hyssopus officinalis</i> L.	I	97	0,8	70	10	—
		II	94	1,5	60		

cd. tablicy

Lp.	Nazwa gatunku	Klasa jakości	Zawartość nasion czystych, %, nie mniej niż	Dopuszczalna zawartość nasion innych gatunków, %, nie więcej niż	Zdolność kielkowania, %, nie mniej niż	Wilgotność, %, nie więcej niż	Wymagania dodatkowe i objaśnienia
1	2	3	4	5	6	7	8
23	Kminek zwyczajny <i>Carum carvi</i> L.	I	99	0,2	88	11	nasion bławatka w elicie hodowlanej nie dopuszcza się, a w oryginałach i niższych stopniach kwalifikacji nie więcej niż 13 sztuk/kg
		II	98	0,4	80		
		III	97	0,6	75		
24	Kocimiętka właściwa <i>Nepeta cataria</i> L.	I	98	0,4	60	10	—
		II	95	0,6	40		
25	Kolendra siewna (drobnoowocowa) <i>Coriandrum sativum</i> L. <i>microcarpa</i>	I	98	0,3	75	11	—
		II	96	0,5	65		
26	Koper włoski <i>Poeniculum capillaceum</i> Gilib.	I	97	0,3	60	11	—
		II	95	0,5	55		
		III	93	0,8	50		
27	Kozieradka pospolita (greecka) <i>Trigonella foenum graecum</i> L.	I	98	0,8	85	11	—
		II	95	1,5	75		
28	Kozłek lekarski <i>Valeriana officinalis</i> L.	I	97	0,2	70	8	—
		II	96	0,3	60		
		III	94	0,5	40		
29	Krwawnik pospolity <i>Achilles millefolium</i> L.	I	95	0,5	75	8	—
		II	92	1,0	65		
30	Lawenda lekarska <i>Lavendula officinalis</i> Chaix.	I	98	0,5	60	10	—
		II	96	0,8	50		
		III	94	1,2	30		
31	Lebiodka pospolita <i>Origanum vulgare</i> L.	I	97	0,3	70	10	—
		II	95	0,8	55		
32	Lubczyk lekarski <i>Levisticum officinalis</i> Koch.	I	97	0,3	60	8	—
		II	94	0,5	50		
33	Lulek czarny <i>Hyoscyamus niger</i> L.	I	97	0,5	70	9	—
		II	95	0,8	50		
		III	93	1,2	40		
34	Łopian większy <i>Arctium lappa</i> L.	I	96	0,2	60	10	—
		II	94	0,3	50		
35	Majeranek ogrodowy <i>Origanum majorana</i> L.	I	97	0,5	75	8	—
		II	95	0,8	65		
		III	93	1,5	55		
36	Malwa czarna <i>Althaea eosea</i> Cav. var. <i>nigra</i> Hort.	I	97	0,1	65	12	—
		II	95	0,2	55		
		III	93	0,3	45		
37	Marzana barwierska <i>Rubia tinctorum</i> L.	I	97	0,1	50	12	—
		II	95	0,2	40		
		III	93	0,3	30		
38	Melisa lekarska <i>Melisa officinalis</i> L.	I	97	1,0	70	11	—
		II	95	1,5	60		
		III	93	2,0	50		
39	Mniszek pospolity <i>Taraxacum officinale</i> Web.	I	95	0,3	60	10	—
		II	90	0,6	40		
40	Mydlnica lekarska <i>Saponaria officinalis</i> L.	I	98	0,2	60	12	—
		II	96	0,4	50		

cd. tablicy

Lp.	Nazwa gatunku	Klasa jakości	Zawartość nasion czystych, %, nie mniej niż	Dopuszczalna zawartość nasion innych gatunków, %, nie więcej niż	Zdolność kiełkowania, %, nie mniej niż	Wilgotność, %, nie więcej niż	Wymagania dodatkowe i objaśnienia
1	2	3	4	5	6	7	8
41	Naparstnica purpurowa <i>Digitalis purpurea</i> L.	I II	97 94	0,5 0,8	75 65	10	—
42	Naparstnica wełnista <i>Digitalis lanata</i> Ehrb.	I II	97 94	0,5 0,8	75 65	10	—
43	Ogórecznik lekarski <i>Borago officinalis</i> L.	I II III	98 96 94	0,2 0,3 0,5	75 65 55	10	—
44	Oman wielki <i>Inula helenium</i> L.	I II	95 92	0,3 0,5	70 55	10	—
45	Ostropest plamisty <i>Silybun marianum</i> L. Gaertn.	I II	98 96	0,3 0,8	65 60	10	—
46	Papryka <i>Capsicum annum</i> L. (Bronowicka ostra)	I II	98 97	0,2 0,4	75 60	10	—
47	Pierwiosnek lekarski <i>Primula officinalis</i> Hill	I II III	98 96 94	0,5 0,8 1,0	60 50 40	8	—
48	Pokrzyk — wilcza jagoda <i>Atropa belladonna</i> L.	I II III	96 95 94	0,1 0,2 0,3	70 60 40	9	—
49	Prawoślaz lekarski <i>Althaea officinalis</i> L.	I II	97 95	0,2 0,5	65 50	10	—
50	Psianka wrębna <i>Solanum laciniatum</i> Ait.	I II	97 95	0,2 0,5	50 30	12	—
51	Rumianek pospolity <i>Matricaria chamomilla</i> L.	I II	97 94	0,3 0,5	80 60	9	Nasion tasznika w elicie hodowlanej nie dopuszcza się, a w pozostałych stopniach kwalifikacji i nasionach handlowych nie więcej niż 0,1%
52	Ruta zwyczajna <i>Ruta graveolens</i> L.	I II	97 94	0,5 1,0	65 50	10	—
53	Rutwica lekarska <i>Galega officinalis</i> L.	I II	98 95	0,5 1,0	50 40	11	—
54	Rzepik pospolity <i>Agrimonia eupatoria</i> L.	I II	95 92	0,2 0,5	50 40	12	—
55	Rzewień dłoniasty <i>Rheum palmatum</i> L.	I II	97 94	0,1 0,3	70 60	10	Nasion rzewienia innych gatunków nie dopuszcza się
56	Serdecznik pospolity <i>Leonurus cardiaca</i> L.	I II III	98 96 94	0,8 1,0 1,5	70 60 50	10	—
57	Siwiec żółty <i>Glaucium flavum</i> Cr.	I II	98 95	0,5 0,8	50 40	10	—
58	Stroiczka rozdęta <i>Lobelia inflata</i> L.	I II III	96 94 92	0,1 0,3 0,5	60 50 40	7	—
59	Szałwia lekarska <i>Salvia officinalis</i> L.	I II III	99 98 96	0,2 0,4 0,8	75 65 55	10	—
60	Szałwia muszkatołowa <i>Salvia sclarea</i> L.	I II	99 97	0,3 0,5	75 60	10	—

cd. tablicy

Lp.	Nazwa gatunku	Klasa jakości	Zawartość nasion czystych, %, nie mniej niż	Dopuszczalna zawartość nasion innych gatunków, %, nie więcej niż	Zdolność kiełkowania, %, nie mniej niż	Wilgotność, %, nie więcej niż	Wymagania dodatkowe i objaśnienia
1	2	3	4	5	6	7	8
61	Szanta zwyczajna <i>Marrubium vulgare</i> L.	I	97	0,5	70	10	—
		II	95	0,8	60		
		III	93	1,2	50		
62	Ślaz dziki <i>Malva silvestris</i> L.	I	98	0,3	60	10	—
		II	95	0,5	40		
63	Tymianek właściwy <i>Thymus vulgaris</i> L.	I	97	1,0	75	10	—
		II	95	1,2	70		
		III	93	1,5	60		
64	Tysiącznik pospolity (Centuria pospolita) <i>Centaurium umbellatum</i> Gilib.	I	95	0,2	70	8	—
		II	92	0,5	50		
65	Złocien dalmatyński <i>Pyrethrum cinerariaefolium</i> Vis.	I	95	0,2	60	10	—
		II	92	0,5	40		

4. PAKOWANIE

4.1. Rodzaje opakowań. Materiał siewny roślin zielarskich przygotowany do siewu powinien być pakowany w worki, torby papierowe, torby polietylenowe, torebki papierowe, torebki polietylenowe, torebki z folii aluminiowej, pojemniki polietylenowe, balony szklane. Opakowania powinny być trwałe, czyste, wolne od obcych zapachów, wolne od szkodników.

4.2. Masa opakowań jednostkowych. Masa netto jednego opakowania nie może przekraczać 40 kg.

4.3. Zamknięcie opakowań powinno być wykonane w sposób uniemożliwiający wymianę nasion bez uszkodzenia opakowania lub zamknięcia. Worki i torby papierowe lub polietylenowe powinny być zeszyte lub zawiązane oraz zaplombowane.

4.4. Znakowanie. Każde opakowanie jednostkowe powinno być zaopatrzone w dwie etykiety — wewnętrzną i zewnętrzną.

Etykieta wewnętrzna i zewnętrzna powinna zawierać:
— nazwę i adres jednostki rozprowadzającej nasiona lub w przypadku przepakowania nasion nazwę i adres jednostki przepakowującej nasiona,

- nazwę gatunku, odmiany,
- numer partii,
- rok zbioru,
- masę nasion netto w opakowaniu.

Etykieta zewnętrzna powinna ponadto zawierać:
— stopień kwalifikacji lub rodzaj nasion handlowych,

- klasę jakości,
- numer normy,
- termin ważności oceny jakości nasion.

Zamiast etykiety zewnętrznej może być stosowany tej samej treści nadruk na opakowaniu.

W przypadku zastosowania opakowań z nadrukiem nie jest konieczne stosowanie etykiety wewnętrznej.

Dla nasion w opakowaniach jednostkowych, przeznaczonych do sprzedaży detalicznej, termin ważności oceny ich jakości zawiera świadectwo jakości nasion dołączone do dokumentu wysyłkowego.

4.5. Znakowanie przy przepakowywaniu. W przypadku sprzedaży nasion z opakowań, instytucje sprzedające nasiona powinny każde nowe opakowanie zamknąć zgodnie z 4.3 oraz oznakować wg 4.4 zaopatrując opakowanie pieczętką instytucji przepakowującej. Ustalenia te dotyczą również nasion pozostałych z próbki ogólnej, po pobraniu próbek średnich do sprawdzenia zdolności kiełkowania.

5. BADANIA

5.1. Pobieranie próbek — wg PN-78/R-71603.

5.2. Opis badań — wg PN-79/R-65950.

5.3. Ocena partii nasion. Partię nasion należy uznać za zgodną z wymaganiami normy jeżeli wyniki badań są zgodne z rozdz. 3.

5.4. Wystawianie świadectw jakości. Świadectwo jakości nasion powinno być wystawione przez placówkę przeprowadzającą badania dla każdej zbadanej partii przygotowanej do siewu. Świadectwo jakości powinno zawierać następujące dane:

- numer i datę wystawienia,
- nazwę i adres placówki wystawiającej świadectwo,
- nazwę i adres producenta nasion lub jednostki rozprowadzającej nasiona,
- nazwę gatunku i odmiany,
- stopień kwalifikacji lub rodzaj nasion handlowych,
- numer partii,
- masę netto partii,
- numer normy,

— wyniki badań wraz ze stwierdzeniem jakiej klasie jakości, stopniowi kwalifikacji lub rodzajowi nasion handlowych odpowiadają nasiona badanej partii,

— w przypadku gdy nasiona nie odpowiadają wymaganiom normy świadectwo powinno zawierać klauzulę stwierdzającą, które parametry nie odpowiadają wymaganiom dotyczącym materiału siewnego danego gatunku.

5.5. Rodzaje świadectw

5.5.1. Świadectwo kwalifikacji nasion otrzymuje każda partia nasion z plantacji zakwalifikowanej.

5.5.2. Świadectwo wartości siewnej powinno być wystawione dla partii nasion handlowych.

5.6. Okres ważności świadectw. Świadectwa jakości nasion tracą ważność (licząc od daty wystawienia świadectwa) po upływie:

— 3 miesiące dla nasion arcydzięgla litworu i kozłka lekarskiego,

— 9 miesięcy dla nasion pozostałych gatunków roślin,

— 12 miesięcy dla nasion, które wykazują zdolność kiełkowania o 5% więcej jak dla I kl wg tabl. 3.2 (z wyjątkiem arcydzięgla litworu i kozłka lekarskiego).

6. POSTĘPOWANIE Z PARTIĄ NASION UZNANĄ ZA NIEZGODNĄ Z WYMAGANIAMI

Partia nasion niezgodna z wymaganiami normy nie może być przedmiotem obrotu handlowego.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-75/9119-02

a) sprecyzowano zakres stosowania normy,

b) określenie „nasiona kontrolowane” i „nasiona niekontrolowane” zastąpiono określeniem „nasiona handlowe”,

c) uściślono stopnie kwalifikowanych nasion występujących przy ustalonych odmianach nasion zielarskich,

d) ustalono wymagania dla 2 nowych gatunków,

e) skreślono 11 gatunków, które w najbliższych latach nie wystąpią w obrocie,

f) dla 39 gatunków ustalono 2 klasy jakości, a dla 26 gatunków 3 klasy jakości,

g) skorygowano wymagania poszczególnych parametrów dla większości gatunków,

h) umożliwiono przepakowywanie nasion pozostałych z próbki ogólnej przy pobieraniu próbek do oceny zdolności kiełkowania,

i) dopuszczono możliwość przepakowywania nasion przez jednostki rozprowadzające nasiona do sprzedaży detalicznej,

j) wydłużono okres ważności świadectw.

3. Normy związane

PN-79/R-65950 Materiał siewny. Metody badania nasion

PN-78/R-71603 Materiał siewny. Pobieranie próbek nasion

4. Symbol wg SWW — 4085-1.

5. Autorzy projektu normy — doc. dr hab. Jan Kozłowski — Instytut Roślin i Przetworów Zielarskich, mgr Krystyna Mikołajczyk — Zrzeszenie Przedsiębiorstw Przemysłu Zielarskiego HERBAPOL, inż. Emilian Welc — Zielarska Stacja Nasienna.